

ANVR-reactie op internetconsultatie 'Wet minimumbeloning zelfstandigen en zelfstandigenverklaring'

Hieronder treft u de reactie aan van reisbrancheorganisatie ANVR op de voorstellen van het kabinet voor de Wet minimumbeloning zelfstandigen en zelfstandigenverklaring.

ANVR

ANVR (Algemene Nederlandse Vereniging van Reisonderningen) vertegenwoordigt alle bij de ANVR aangesloten reisonderningen. Naast touroperators en reisagenten zijn dat ook zakenreisbureaus, online reisagenten (OTA's) en zelfstandige reisadviseurs; in totaal zijn bijna 300 reisbedrijven, 900 reiswinkels en 1000 zelfstandige reisadviseurs aangesloten.

De totale omzet van deze bij de ANVR aangesloten ondernemingen bedroeg in 2017 zo'n € 9,1 mld. Jaarlijks gaan miljoenen Nederlanders naar hun wel verdiende vakantiebestemming. ANVR-leden verzorgen de complete vakantie, zakenreis of tal van losse reisonderdelen.

ANVR reageert op de consultatie, omdat het wetsvoorstel Wet minimumbeloning zelfstandigen en zelfstandigenverklaring de belangen van onze leden direct raakt en op belangrijke onderdelen ook schaadt. Als gesteld werken een 1000 Zelfstandige Reisadviseurs (ZRA's) in onze branche. De afgelopen jaren is het aantal ZRA's snel gegroeid. Zij vormen momenteel een niet weg te denken schakel in de verkoop van reisdiensten van diverse leveranciers (reisorganisatoren) aan consumenten. De ZRA heeft in zijn algemeenheid geen vaste locatie (reisbureau) van waaruit de werkzaamheden worden verricht. De ZRA komt op verzoek bij de consument thuis ook en vooral juist buiten de gebruikelijke "winkeltijden". Juist deze werkwijze van de ZRA past, zoals wij zullen aangeven, niet (goed) in de voorgestelde wetgeving.

Werkwijze van ZRA's en ZSO's in de reisbranche

De ZRA's bemiddelen bij de totstandkoming van (veelal) pakketreisovereenkomsten tussen consumenten en reisorganisatoren. Na (of beter gezegd ten gevolge van) deze bemiddeling komt een pakketreis tot stand. Daarnaast bemiddelt de ZRA ook voor losse vliegtickets tussen klant en luchtvaartmaatschappij, tussen klant en cruisevaartmaatschappij/ferry, accommodatieverschaffers en autoverhuur. De ZRA is zelf geen reisorganisator en hij/zij bemiddelt slechts bij de totstandkoming van reisovereenkomsten of overeenkomsten die zien op separate reisdiensten (zoals bijvoorbeeld autoverhuur) tussen diverse reisorganisatoren/leveranciers en vele consumenten. De beloning vindt plaats in de vorm van provisie als de ZRA een overeenkomst tot stand weet te brengen tussen de consument en de reisorganisator (of reisdienstverlener). Als geen overeenkomst tot stand komt ontvangt de ZRA geen beloning.

De ZRA kan zich als kleine zelfstandige niet goed zelf en op eigen naam aansluiten bij onze branche vereniging ANVR, noch bij de Stichting Garantiefonds Reisgelden (SGR) en/of de Geschillencommissie Reizen (SGC). Daarvoor liggen de kosten om als kleine zelfstandige met een relatief geringe omzet te hoog, worden er zware eisen gesteld aan verzekeringen, te geven garanties en zijn de administratieve voorwaarden te complex voor de veelal kleinere zelfstandigen.

ZRA's zijn daarom aangesloten bij Zelfstandige Service Organisaties (ZSO's) die voor hen een aantal administratieve en organisatorische werkzaamheden uit handen nemen zoals het voldoen aan de eisen van ANVR/SGR/SGC¹ waarvoor zij dan een deel van de te ontvangen provisie afstaan aan deze

¹ SGR=Stichting garantiefonds reisgelden en SGC = de geschillencommissie reizen.

ZSO.

Met de ZSO is tevens een probleem richting leveranciers opgelost. Voor airlines en reisorganisatoren is het direct aansluiten van ZRA's niet dan wel veelal weinig rendabel. De ZRA maakt daarom gebruik van de inkoopkracht van ZSO organisatie die met de diverse reisorganisatoren agentuurovereenkomsten aangaat. De ZRA treedt dan de facto op als subagent van ZSO—De ZRA bemiddelt daarbij voor meerdere reisorganisatoren/leveranciers.

Om de consument te kunnen voorzien van zekerheden in het kader van (in sommige gevallen wettelijk verplichte) aansluiting bij ANVR/SGR/SGC en om op basis van goede voorwaarden zaken te kunnen doen met verschillende reisorganisators, maken ZRA's gebruik van de diensten van een ZSO.

Er zijn diverse ZSO's. De ZRA kan dus zelf kiezen bij welke ZSO hij/zij zich aansluit. Elke ZSO hanteert zijn eigen beleid. Als gesteld faciliteert de ZSO de zelfstandige reisagent door ANVR/SGR lid/SGC-deelnemerschap te bieden en sluit de ZSO collectieve agentuurovereenkomsten waardoor de zelfstandige reisagent in de gelegenheid wordt gesteld om te bemiddelen bij de totstandkoming van pakketreizen van vrijwel alle belangrijke reisorganisatoren (zoals bijvoorbeeld TUI, De Jong Intra, Corendon etc.). Veelal regelt de ZSO ook de administratie/automatisering/website voor de ZRA. Door bundeling van een groot aantal ZRA's hebben de ZSO's voldoende slagkracht om gunstige collectieve inkoopcontracten met reisorganisators, automatiseringsbedrijven, backoffice-leveranciers e.d. af te sluiten waar de ZRA vervolgens van profiteert en gebruik kan maken van de schaalvoordelen door deze gezamenlijke inkoop. De ZRA betaalt een vergoeding aan de ZSO of staat een deel van de te ontvangen provisie af aan de ZSO voor deze dienstverlening en gebruikt de formule en de naam van de ZSO in het kader van de dienstverlening. Elke ZSO hanteert in feite een eigen "franchiseformule" richting de ZRA's. De ene formule is harde franchise de ander een soft franchise.

Franchise is een vorm van samenwerking tussen juridisch en economisch zelfstandige (rechts)personen, waarbij de ene partij (de franchisegever) aan de andere partij (de franchisenemer) het recht verleent om zijn franchiseformule te exploiteren voor de afzet van goederen en/of diensten. Zowel franchisegever als franchisenemer beogen daarbij voor beiden een ondernemersinkomen te realiseren. De feitelijke situatie is dus zo dat de individuele consumenten de opdrachtgevers van de ZRA zijn en dat de ZRA bij verschillende reisorganisators de meest geschikte reis uitzoekt of samenstelt ten behoeve van de consument. De bemiddeling geschiedt formeel op naam van de ZSO organisatie teneinde de consument ANVR en SGR/CF te kunnen bieden, waar de ZSO organisatie is aangesloten. Wanneer de ZRA maatwerk levert aan de klant door een combinatie van verschillende leveranciers te boeken sluit ook in dat geval de consument dit pakket aan afspraken met de ZSO door -bemiddeling van de ZRA. De verhouding tussen de ZRA en de ZSO kan getypeerd worden als een franchiseovereenkomst of in ieder geval een overeenkomst met franchise elementen en/of agentuur elementen.

De ANVR hanteert met betrekking tot de ZRA's en ZRO's een aantal "spelregels" waar partijen aan moeten voldoen teneinde kwaliteit en garanties aan de consument te kunnen bieden. De ANVR stimuleert deelname aan ZSO's, maar stelt tegelijkertijd ook eisen aan de ZSO's bijvoorbeeld ten aanzien van de dienstverlening aan ZRA's en de administratie. Deze en andere spelregels zijn vastgelegd in de zogenoemde "ANVR-richtlijn zelfstandige reisadviseurs".² De spelregels zijn mede op gericht om te waarborgen dat de dienstverlening van de ZRA en ZSO voldoet aan de door de ANVR gestelde eisen richting consument. De consument moet immers altijd kunnen rekenen op de zekerheden/waarborgen waaraan ANVR-bedrijven moeten voldoen, ongeacht of het door hen

² Zie <https://www.anvr.nl/mijnanvr/Regels-en-Richtlijnen/informatie.aspx?onderwerp=Zelfstandigereisadviseurs>.

gekozen product nu is gekocht via internet, in een winkel, via de email/telefoon of na een bezoek van een ZRA.

De ZRA is niet bij een ZSO in loondienst, maar verricht als zelfstandig ondernemer de werkzaamheden die zien op het adviseren van consumenten en het voor consumenten bemiddelen bij de totstandkoming van reisovereenkomsten, dan wel losse reisdiensten bij diverse leveranciers (reisorganisatoren), volledig voor eigen rekening en risico. De ZSO bepaalt niet wanneer (overdag/'s avonds/weekend) de ZRA werkzaam is, bij welke klanten of waar de werkzaamheden worden verricht (veelal bij de reiziger thuis) en hoe de werkzaamheden moeten worden verricht. Daarin is de ZRA volledig vrij. De ZRA is in principe vrij in het werven van klanten voor bemiddeling. Uit efficiency-overwegingen hanteren ZSO's veelal wel een minimum omzet, maar zijn er verder geen verplichte targets e.d. voor ZRA's.

De beloning van de ZRA is zoals hierboven al benadrukt het afstaan van een deel van de provisie die de reisorganisator vergoedt voor het tot stand brengen van een pakketreisovereenkomst tussen reiziger en de desbetreffend reisorganisator. Het percentage van de beloning die de reisorganisator op grond van zijn agentuurverhouding met de ZSO's aan de ZSO verstrekt, wordt volgens een met elkaar overeengekomen formule gedeeld. Dit is per ZSO verschillend. Wat de ZRA uiteindelijk (d.w.z. na verrekening van de door de ZSO in rekening gebrachte kosten) verdient, kan niet eenduidig worden vastgesteld. Daarvoor zijn de verschillen te groot met name voor wat betreft de service van de ZSO aan de ZRA. Zelfs de benaming van ZRA in de branche is verschillend per ZSO.

Kortom: bij de huidige werkwijze adviseert de ZRA de klant en stelt de reis samen. Hij/zij is regionaal bekend, kent de klantwens wat betreft vakanties en regelt dit maatwerk voor de klant. De ZSO is hierbij de dienstverlener wat betreft contracting, administratie, automatisering, website, inkoop en contacten met landelijke organisaties. Deze combinatie werkt tot ieders tevredenheid al meer dan 20 jaar in de reisbranche.

Problematiek uurloon in de voorgestelde wetgeving

Het grote bezwaar van de ANVR tegen de voorgenomen regeling is dat deze geen rekening houdt met een beloning op basis van de tot stand gekomen (pakketreis)overeenkomst, maar alleen spreekt over uurloon. In de uitgewerkte regelgeving is geprobeerd zo veel mogelijk aan te sluiten bij het gebruikelijke verkeer tussen opdrachtgevers en zelfstandigen. Daarbij wordt uitgegaan dat het gebruikelijk is om op basis van de offerte een overeenkomst te sluiten en dat de zelfstandige op basis van een factuur daarna krijgt uitbetaald. De zelfstandige dient zijn administratie bij te houden en de opdrachtgever dient de factuur voor het betalen te controleren.

Aangezien het wetsvoorstel wijzigingen tot stand zal brengen, wordt er op verschillende vlakken een "regeldruk" voorzien. In de algemene toelichting bij het wetsvoorstel wordt de administratieve last voor zelfstandigen besproken, waarbij wordt aangegeven dat ongeveer 50% van de zelfstandigen werkt op basis van een vaste prijs of stukprijs. Daar wordt verder over gezegd dat deze zelfstandigen hun sjablonen en administratie ingrijpend zullen moeten aanpassen. Er wordt erkend dat de regeldruk voor hen substantieel zal zijn, maar bovendien dat deze bovenstaande handeling daarentegen wel eenmalig is. Voor zelfstandigen met particuliere opdrachtgevers geldt echter dat zij vooraf een berekening moeten geven van hun uurtarief, met een specificatie van de direct aan de opdracht toerekenbare uren en kosten. Hier wordt gevraagd om vooraf een zo goed mogelijke inschatting te maken. Zelfstandigen die producten leveren zijn hier niet bij meegenomen, omdat koopovereenkomsten van het minimumtarief zijn uitgezonderd.

De ZRA in de reisbranche wordt alleen beloond als en doordat hij/zij een overeenkomst tot stand brengt tussen consument en reisorganisator. Door haar rol als bemiddelaar, en de wijze van beloning,

is het voor de ZRA zou de ZRA om bepaalde reden onder de werking van de wet vallen onmogelijk om van een concreet aantal te besteden uur per opdracht te spreken. Dat verschilt te veel van de ene keer met de andere keer en bovendien als de overeenkomst niet tot stand komt, volgt er geen beloning (“no cure no pay” uitgangspunt). Geen klant/reis is daarbij het zelfde. Voor de verkoop van een reis is geen norm te stellen. Het regelen van een pakketreis van €20.000,- kan minder werk geven dan het boeken van een ticket van €300,-

In Hoofdstuk 2 van de ontwerp toelichting betreffende het Minimumtarief wordt in 2.2.2.2 opgemerkt onder “B”(Beloning) dat het element beloning, als tegenprestatie voor verrichte arbeid, voor de regeling van belang is. Als er geen verplichting bestaat om een beloning te voldoen als tegenprestatie voor de arbeid, zoals bijvoorbeeld ingeval van vrijwilligers of stagiairs, dan bestaat volgens het wetsvoorstel ook niet de verplichting het minimumtarief te voldoen. Dit is nu reeds ook zo bij de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag. Het zelfde geldt volgens de minister ook voor situaties waarin geen betaling plaatsvindt voor verrichte werkzaamheden omdat partijen *op basis van het beginsel van no cure no pay* hebben gecontracteerd en waarbij conform de voorwaarden van de overeenkomst geen betaling zal plaatsvinden. Dit element is niet nader uitgewerkt in het wetsvoorstel maar zou een oplossing kunnen bieden. Immers de ZRA zal alleen een beloning ontvangen als er een pakketreisovereenkomst tot stand komt in de vorm van een provisie. De klant betaalt niet per uur of voor de door de ZRA verrichte werkzaamheden in het geval de overeenkomst uiteindelijk niet tot stand komt. Er is m.a.w. geen sprake van een automatische koppeling tussen arbeid en beloning, zoals in artikel 2 lid 1 van het wetsvoorstel is neergelegd. Echter duidelijk is niet of dit geldt in de visie van de wetgever in de situaties als hierboven beschreven. Er is behoefte aan duidelijkheid juist omdat al te lang onduidelijkheid bestaat op dit punt.

Conclusie

Het beloningskader van een ZRA past niet op de formule zoals het wetsvoorstel die voorschrijft, waarbij de zelfstandige recht heeft op een minimumbeloning van €16 per uur voor de uren die hij daadwerkelijk aan een opdracht besteedt. In het algemeen deel MvT bij het wetsvoorstel wordt gesproken over een stukprijs, met de enkele opmerking dat de zelfstandige zijn administratie dient aan te passen naar een berekening per uur.

De bedoeling van het wetsvoorstel sluit aan bij zelfstandigen die tegen beloning arbeid verrichten. Werkzaamheden op basis van *no cure no pay* zijn (volgens de algemene toelichting) van het wetsvoorstel uitgesloten, tevens de partij wiens arbeid ondergeschikt is aan een tussen partijen gesloten koopovereenkomst.

Gelet op deze uitgangspunten vallen de werkzaamheden van de ZRA ons inziens niet onder de voorstellen van de nieuwe wet en zijn ook niet goed in te passen in deze voorstellen. Het al of niet vallen onder de nieuwe wet heeft vergaande gevolgen voor de ZRA en ZSO en kan zelfs het huidige franchise model onmogelijk maken en op die de werkgelegenheid van ruim 1000 ZRA's bedreigen. De ANVR wil daarom vooraf op dit punt zekerheid en duidelijkheid voor de 1000 ZRA's over door de nu in de MvT gemaakte opmerkingen expliciet op te nemen in de tekst van de wet en duidelijkheid dat de nieuwe wetgeving niet past en niet van toepassing is op franchiseformules tussen ZRA en ZSO waarbij alleen sprake is van een beloning als de reisovereenkomst tot stand komt.

Baarn, 6/12/19